Negruzzi, Constantin

Aprodul Purece

Sibiiu

1881

Reel: 46 Title: 3

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
PRESERVATION OFFICE
CLEVELAND PUBLIC LIBRARY

RLG GREAT COLLECTIONS
MICROFILMING PROJECT, PHASE IV
JOHN G. WHITE CHAPBOOK COLLECTION

Master Negative Storage Number: OCl00046.03

Control Number: ABI-1351
OCLC Number : 07451162
Call Number : W 381.559M N313a
Author : Negruzzi, Constantin, 1808-1868.
Title : Aprodul Purece : episodă din istoria lui Stefan cel Mare / de C. Negruzzi.
Imprint : Sibiiu : Editura şi tipariul eredei de Closius, 1881.
Format : 20 p. ; 15 cm.
Note : Cover title.
Note : Title vignette.
Subject : Chapbooks, Romanian.

MICROFILMED BY
PRESERVATION RESOURCES (BETHLEHEM, PA)
On behalf of the
Preservation Office, Cleveland Public Library
Cleveland, Ohio, USA
Film Size: 35mm microfilm
Image Placement: IIB
Reduction Ratio: 8:1
Date filming began: 9-28-94
Camera Operator: cs

APRODUL PURICE,

Episodă din istoria lui Stefan cel Mare

de C. NEGRUZZI.

SIBIIU, 1881.
Editura și tipariul eredei de Closius.

Prețul 8 cr. v. a. séu 16 bani.

Aprodul Purece.

Episodă din istoria lui Stefan cel Mare de C. Negruzzi.

Fost'a acest Domn, om nu mare la stat însă întreg, drept, vitéz, şi meşter în rĕsboĭu şi erá mare jale şi plâns în popor pentru, perderea acestui Domn.

Vornicul Urechiă la viaţa lui Stefan c. M.

Ciocârlia cea voiósă în vĕzduh se legănă
Şi 'nturnarea primăverei prin dulci ciripiri serbá;
Plugarul cu hărniciă s'apucase de arat
Pămêntul, ce erá încă de-al lui sânge rourat, —
Uitase-acum Moldovanul trecutele lui nevoi,
Şi cu fluerul la gură, păstorul pe lângă oi
Cântá dorurile sale. Vai! el nu puté gâcí.
Că vrăşmaşu 'ntra lui ţară se gătesce-a năvălí.
Generarul cel mai falcnic al dârjilor Ungureni,
Hroiot; ros de 'nverşunarea, ce avé pe Moldoveni, —
Cari'n multe sângerósé lupte i-au fost arĕtat,
Că nume de vitéz mare pe nedrept şi-au câştigat. —
Luând veste cum că Stefan, Domnul lor atunci s'aflá
In ţinuturi depărtate, avênd cu el óstea sa,
Socotì, că favorabil prilej altul n'a găsí
De Moldoveni şi de Stefan de odat' a-şi rĕsplătí,
Ca să pótă c'o lovire acea ruşine spĕlá,
Ce românescile arme au săpat pe fruntea sa.

Aşa dar' adunând nóptea pe toţi ofiţerii sèi,
Le spuse-a sale planuri, şi le ḑise: „fraţii mei!
Sciţi c'aceşti Români sĕlbatici, vrăşmaşi aprigi ne'mpăcaţi
Au ucis mulţime mare dintr'ai noştri bravi soldaţi!
Sciţi, că, însetaţi de sânge, în Ungarie' au întrat,
Şi că foc şi pustiire pe-a lor urmă au lăsat;
Ér' noi, care bărbătesce n-am lipsit a ne luptá,
De abia numai prin fugă viaţa ne-am putut scăpá:
Şi cununile de laur, ce'n rĕsbóie-am adunat,
Moldovanul cel obraznic în picióre le-a călcat.
Ore-acéstă înfruntare şi băjocură, şi rèu,
N'o să aibă rĕsplătire dela dreptul Dumneḑeu?
N'o să mai soséscă timpul să ne rĕsbunăm şi noi,
S'arĕtăm, că'n Unguru curge vitéz sânge de eroi?
Timpul este îndemână, prilejul favoritor:
Óstea lor este departe, şi cu ea-i şi Domnul lor.
Mergeţi dar', şi'n astă nópte toţi ostaşii vĕ gătiţi,
Şi, când va mijí de ḑiuă, nesmintit călări să fiţi,
Ca prin marş iute şi grabnic. fără veste să-i călcăm!
Cine sunt Ungurii noştri şi Hroiot, să le-arĕtăm“! —
Se făliá deşertul Ungur cu-acel vis amăgitor,
Că o ţară ne-apĕrată va pustií pré uşor;
Şi 'n a sa zădărniciă i se păré, că vedé
Lacrămile cum se varsă, sângele cum şiroiá!
Dar' dreptatea provedinţei n'a putut îngăduí,
Gândul lui cel sângeratic să se pótă sĕvêrşí;
Şi Dumneḑeu înduratul pe-al sèu popor credincios,
Nu-l va lăsá în călcarea Ungurului fieros.

Deci indurarea cerésçă pe un Român însuflând,
Ce de mult se află încă pintre Unguri petrecênd,
Şi carele audise tot planul acel cumplit,
Ce asupra ţěrii sale Ungurii l'au fost croit,
De şi se găsiá nemernic, pribegit din ţara sa,
Patriotică simţire în inimă-i tot s'aflá.
Aşa dar' în vălmăşagul, ce gătirea prileji,
S'aruncă pe-un cal cu grabă, şi spre Moldova porni.
După ce eşi din lagăr alergá necontenit
Tótă nóptea păn' ajunge când sórele-a rĕsărit
In oraş la Roman, unde pe Pârcălabul aflând,
Şi primejdia, ce vine, abia a-i spune-apucând,
De ostenélă şi trudă a căḑut jos leşinat;
Ér' calul lui lângă dênsul resuflarea şi-a şi dat.
De îndată Pârcălabul un minut n'a zăbovit
Şi, curier în pripă, la Stefan a răpeḑit;
Ér' satelor de pe margini, porunci a se găti
Cu securi, topórĕ, cóse, cu ce vor puté găsí,
Tot odată dând de scire şi pe la boiărinaşi,
Ca cu ómenii de óste, cu vecinii şi slujbaşi,
Cu toţii cu mic şi mare să grăbésc'a alergá
La şesurile Moldovei, unde el se va aflá.
Apoi strângênd călăraşii, şi parte din têrgoveţi
Inarmaţi cu lănci, cu săbii, cu arce şi cu săgeţi,
Au eşit din têrg afară cu mică urdia sa,
Şi pe duşman fără frică, ca să viă l'aşteptá. —
Pecum norul de locuste, sórele întunecând
Vine pe sus cu iuţélă, ţarinele-amenințând,

Incât, tremurând aştéptă spăriatul muncitor,
Nesciind unde-o să cadă acel nor îngrozitor;
S'amăgeşce cu nădejdea, că ogoru-i va scăpá
Şi-a sudorii sale roduri va puté el aduná;
Insă de-odată lăcusta cade tótă pe câmpii,
Şi'ntro clipă 'n praf preface: ţărini, holde-ogóră, vii.
Séu, după cum primăvara, omĕtul cel adunat
Pintre rîpi, şi de-alui Febus calde raze săgetat,
Se topeşce, şi s'asvêrle şiroi iute furios,
In părăul, care curge pintre flori în vale jos,
Il tulbură, îl măresce, îl umflă cu al sĕu val,
Şi nu-l lasă păn' nu-l face de să varsă peste mal.
Câmpiile se înnécă, ér' păstorii spăimântaţi
S'acuéḑa cu-a lor turme în munţii învecinaţi:
Acest fel sumeţii Unguri în Moldova năbuşesc.
Ori ce 'ntêmpină 'nainte, robesc, taie, pêrjolesc, —
Cu omor şi pustiire drumul lor se însemná,
Naintea lor merge grózǎ, şi 'n urmă foc fumegá;
Dar' spre a Românului parte de ce se apropiá
Hroiot, aflând pustii sate, a 'nţelege nu puté.
Care póte fi pricina acelui bejănărit;
Căci el scie, că de dênsul nimine nici n'a gândit.
Deci îndată poruncesce să-i afle pe cineva
Prin colibe, prin bordeie, ca să-l pótă întrebá.
Étă că umblând haiducii peste un moşnég au dat,
Gârbovit de bătrâneţe, intr'un toiag răzîmat;
A lui barbă ca zăpada, ale lui plete-argintii.
Faţa lui cea cuviósă, ochii lui măreţi şi vii

Il asamĕnă, că este îngerul ocrotitor,
Al acelor pustii sate sĕu duhul tênguitor.
El pănă la Hroiot vine cu pas lin şi mĕsurat,
Fără grijă, de şi este de ostaşi încunjurat,
Şi aştéptă să-l întrebe. — „Unchiaşule! ia să-mi spui
De ce pricină pe-aicia nici un locuitor nu-i? —“
Astfel Hroiot îi grăesce. — „Pricina însu-ţi o vedi“,
Ii rĕspunde atunci bĕtrânul, „şi încă mai cercetedi?
Pricina bejănăriei şi-a jalei obştesci. Tu eşti,
Hoţ turbat şi fără lege, care prădi şi pustiesci!
Care vii cu cete multe de tâlhari şi prădători,
S'aduci jale în lăcaşul unor pacinici muncitori!
Nu purtá grijă! cu dênşii curênd te vei intêlní,
Şi amar îţi va dá séma, fórte greu te-i rĕfuí
Dumnedeu mult înduratul, nu gândi, că Te-a lăsá,
Să sfăşii cu-a ta turbare credinciósă turma sa,
Ce-şi va înturná urgia preste spurcat capul tĕu,
Si-l va detuná, sdrobindu-l cu 'nfocat trăsnetul sĕu!“
Dicênd, face semnul crucii, şi din grĕu a suspinat. —
Cine 'n minutul acela să-l vadă s'ar fi întêmplat
S'ar fi socotit că este din ceruri vre un proroc.
„Spênzuraţi-l, înţăpaţi-l! tăiaţi-l! daţi-l în foc!“
Strigă haiducii, husarii şi tot trupul ostăşesc.
Şi-acum mii de lănci şi săbii pe de-asupră-i se'nvêrtesc.
Bĕtrânul aştéptă mórtea, fără a se otărî.
El pentru ţara sa este mulţămit a se jertfi;
Dar' Hroiot strigă să-l lase; ostaşii i se supun,
Ii fac loc, se dau în lături, mâna pe el nu mai pun. —

Generalul lor sîmţesce, după câte audi,
Că învingerea, uşóră, cum gândesce, nu-i va fi.
Deci în cete de-o potrivă oştenii sèi adunând,
Pe haiduci puind în mijloc, călărimea înşirând,
Lăsá trupul cel mai mare sub nişte vechi oficiari
Şi el, cu o parte-alésă, de călăreţi voluntari,
Purcede mai înainte, nerăbdător de a sci,
Décă 'n drumul sèu v'ro óste de Români va întêlni?
După ce câteva óre merseră cu un pas des
Vědur' aprópe de Roman, pe 'ntinsul Moldovei şes,
Un puţin număr de ómeni, tot în cete împărţit;
Ins'acea adunătură erá mândră de privit.
De-o parte boiărănaşii, de-a lor slugi încunjuraţi,
Călare pe-armăsari ageri, şi felurit îmbrăcaţi,
Fiesce-care dintr'ênşii câte-o dovadă purtá,
De la duşmanul, pe care l'a fost învins mâna sa.
Unul c'o sabiă 'ntórsă, cu'n căput roşu 'nfirat,
Şi haine înaurite, altul turcesc 'mbrăcat;
Altul încalecă érăşi un cal de Don căzăcesc;
Pórtă o suliţă lungă, şi un hanger calmucesc;
Imbrăcat c'un căpcân verde, şi blănit tot cu sămur,
Un topor se hărăţesce, pe un sirep armăsar sur;
Cingele, şéua lui, frêul: ferecate cu argint,
Arată, cum-că luate de la vr'un mare Şeah sunt.
Pe a altuia frumósă, şi aurită hărşea
Intr'un colţ se vede-un vultur, ce o cruce'n gură ţiné.
Nu rěmâne îndoélă, că acel odor bogat,
De la Domnul Vlad, séu Radul în rěsboiu a fost luat.

Alţii cu săgeţi şi arce au căciule tătăresci,
Insă cea mai mare parte pórtă cuşme ţurcănesci.
De acolo nu departe ţĕranii stau adunaţi,
Cu sĕcuri, cu lănci, cu cóse şi topórĕ înarmaţi;
A lor mâneci suflecate, aerul posomorît,
Tăcerea lor, tóte-arată, că spre rĕsboiu s'au gătit.
Pârcălabul mai nainte erá cu-ai sĕi călăreţi,
Avênd strênşi pe lângă dênsul slujbaşi şi têrgoveţi,
Deci vĕḑênd, cumcă duşmanul, cât puté, veniá spre ei,
Se întórce şi le ḑice: „Étă duşmanul flăcăi!
Năvăliţi la el cu toţii, voinicesce ve luptaţi!
Ţara şi casele nóstre in pradă-i să nu lăsaţi!
Daţi de tot! să n'aveţi milă de un duşman, ce ne-a prădat,
Care cu foc, şi cu sânge urma sa şi-a însemnat;
Buciumaţi! şi Dómne-ajută!“ — Cu toţii strigă: „Amin!
Aideţi fraţi din ţara nóstră să alungăm pe păgân!“
De-abia tobele şi surle semnul bătăii vestesc,
Indată cu toţi în óstea Ungurilor năvălesc,
Strigând: „Ucideţi! ucideţi! daţi de tot! nu vĕ 'nduraţi!
Pe duşmanii, ce ne pradă, nu miluiţi nu cruţaţi!“
Cu-a lor gróznică năvală, cai, călăreţi oborînd,
Aduc neorênduélă într'al duşmanilor rênd;
In zădar stau Ungurenii, şi vitejesce, sĕ bat,
Românul nu-i bagă séma, şi ţĕranul încruntat,
Face jertfă resbunării şi pe prins, şi pe rănit.
In zădar şi ofiţerii, şi Hroiot, oştén vestit,
Ca să-i mai îmbărbăteze, de-a valma pintre soldaţi
Se luptă, nu vĕd, n'ascultă husarii înspăimântaţi,

Şi amerinţându-i din urmă cuţitul moldovenesc,
Să plece acum la fugă se îndésă, se gătesc,
Etă c'atunci ceea óste se inviă dintr'un ponor:
Ungurenii prind la suflet, vĕḑênd, că vine ajutor,
Se întorc cu bărbăţiă, se înşiră ér' la loc,
Şi rĕsboiul se 'ncleştéză mai ucigaş, mai cu foc.
După câteva minute tótă óstea le-a sosit:
Husarii, haiduci, óste nóă pe Români a năpădit.
Deci îndată tótă faţa bătăii au prefăcut;
Căci măcar că Moldovenii cumpĕtul nu şi-au perdut,
Dar' de multa Ungurime năduşiţi, încunjuraţi,
Cădé, precum snopii vara, de sabiă săceraţi.
Dos la dos, spate la spate se bat desnădejduit:
Lovirile li-s grozave încât nu-i de povestit;
Subt al Românului paloş sângele curge părău,
Păn' ce braţu-i amorţesce, fiind rănit fórte grĕu,
Scăpa sabia din mână, în urmă şi el căḑênd,
Rĕstórnă încă pe un duşman, ce-l vede lângă el stând.
„Dumneḑeule! la tine nădejdea lor a rĕmas,
Inalţe-se păn' la tronu-ţi al lor trist şi jalnic glas
Şi trimite-le din ceriu un ânger într'ajutor,
Căci se bat pentru scăparea, şi apĕrarea ţĕrii lor!"
Coperiţi de rane grele, făcĕnd semnul sântei cruci,
Işi dau duhul subt cuţitul selbatecilor haiduci!
Pârcălabul plin de scârbă cu câţiva boiărănaşi,
Mai avĕnd pe lângă sine vr'o sută de călăraşi,
Speranţă de mântuire, nicăire-aşteptând
Şi decât trai cu ruşine, mórte mai bine-alegĕnd

Hotărĕsce să s'arunce între duşmani desperat,
Şi se móră cum se cade unui brav adevĕrat.
Când deci astă hotărire a împlini se gătiá,
Et' un călăreţ zăresce, ce 'n fugă spre el veniá,
De pulbere, ce ridică, calul lui cel înspumat,
Nu puté ca să-l cunóscă, dar' inima i-a săltat,
Ea par'că-i spuné, c'acela aduce vr'un ajutor
Pentru bravii, ce de Unguri fără milă se omor.
Nu trecù mult, şi atunce ochilor sĕi n'a credut,
Când pe Purece Aprodul lângă dênsul l'a vĕdut.
Purece, care'n rĕsbóie a fost pururea vestit,
Român verde întru tóte, al lui Stefan favorit.
„Pârcălabe! sănătate!“ dice: „Stefan a plecat,
Cum luà însciinţare, ce prin cartea ta i-ai dat,
Şi m'a şi pornit la tine, ca să ţi spun, să te grăbesci,
Să aduni ómeni de óste câţi vei puté să găsesci,
Şi năintea lui îndată, cu toţii să alergaţi!“
„Ómenii mei, ĕtă-i frate! cu duşmanu 'ncăiăraţi!“
Ii rĕspunde Pârcălabul, „de trei óre ne'ncetat
Se luptă cu vitejiă, şi mult sânge s'a vĕrsat;
Căci duşmanilor noştri numĕrul e îndecit,
Şi dece odiniţi Unguri stau pe un Român ostenit!“
Aprodul atunci ii dice: de este aşa, opoi
Să te tragi cu óstea ce-ţi-a rĕmas încă, spre noi,
Căci acum la Siret, Stefan, trebue să fi sosit.
Eu mĕ'ntorc, te las cu Domnul, solia mi-am împlinit“.
Sfêrşind fără de zăbavă, s'aruncă pe calul sĕu,
Ii dă pinteni, şi le strigă: „Rĕmâneţi cu Dumnedeu!“

Indată și Pârcălabul semn de retragere dând
Și restul oștilor sale la un loc tot adunând,
Incepură a se trage cu regulă, și încet,
Spre óstea, ce tăbărîse la Șceia lângă Siret. —
Cum a primit curierul de Pârcălabul trimes,
Stefan, din tót' a sa óste a treia parte-a ales,
Și mergênd cu un marș grabnic, tótă nóptea pănă'n ḑi,
A doa ḑi pe améḑă-di în șes la Siret sosì.
Acolo spe rĕsuflarea oștilor a tăbărît
Și'n trei trupuri osebite óstea sa a împărțit,
Dorăbanții cei cu plete, toți sânețe lungi purtând;
Armășeii cei sĕlbateci barbe stufóse avênd;
Seimenii cei iuți cu arce, și cu măciuci în fălii,
Toți aceștia pedestri, numĕr ca la șepte mii:
Erá sub Vornicul Boldur, oștén vechiu, și ispitit
In rĕsbóie și în taberi crescut, și înbĕtrânit.
Păharnicul Coste érăși avé pe-séma sa dați
Panțirii și Leficii: toți cu zale îmbrăcați.
Ér' copiii, și Aproḑii, de boiărănași feciori,
Carii ostășescul prapur a păzí erau dători,
Pe Voevod tot de-a-una la rĕsbóie străjuiá,
Și haine fórte frumóse și bogate arme-avé.
In miḑlocul lor călare Eroul Stefan erá,
Și vechiul stég al Moldovei înăinte-i fluturá.
(Pe dênsul erá de-o parte: cap de Zimbru 'nfățisat,
Ér' dincolo sântul Georgiu călare și înarmat.)
Acolo se aflá érăși al oștilor veteran,
Arbur Hătmanul, ce'n mână pórt'un gróznic buzdugan.

Pe care, ca pe-o minge, de copil îl aruncá;
Dar' adi omul cel mai tare de abia l'ar ridicá,
Altă armă el nu are, nici voesce-a mai avé,
Căci ii plăcé, când pe duşman c'o isbire îl turtiá
Étă se aude sgomot, împuscături, şi strigări,
Chiote de biruinţă, şi-a cailor rânchezări;
Peste puţin se zăresce şi stégul pârcălăbesc,
Pe 'mprejurul lui grămadă, stau la zîd nerăsbătut,
Să puiă pe dênsul mâna Ungurul nici c'a putut;
Plin de pulbere şi sânge, de rane acoperiţi,
Aceşti bravi se luptă straşnic, căci sunt desnădejduiţi!
Se 'nfióre Ungurénul, şi stă trist a socoti,
Că învingerea acésta multă óste îi jertfì.
Dar' bucuria isbândii întristarea-i întrecé,
Că-i aprópe rĕsplătirea, lui nici prin gând nu-i trecé,
Pentru-că într'o luncă désă óstea rumânéscă stă,
Şi porunca, să încépă bătălia, aşteptá,
Deci Stefan, lăsând în urmă o strajă de călăraşi,
Orênduise pe Boldur cu-ai sèi harnici pedestraşi,
Să mérgă, să năvăléscă în haiduci unguresci;
Ér' panţirii să lovéscă aripile duşmănesci.
După acésta se 'ntórse şi acéstfel le grăì:
„Ostaşi! voi sciţi fórte bine, că spre a ne birui
Alţii mai însemnaţi duşmani în zădar sĕu ispitit,
Ci al săbiilor nóstre ei cercară ascuţit.
Apoi suferi-vom astădi, ca aceşti cutezători,
Vrednici de-a purtá mai bine nume de hoţi prădători,
Să viă cu sumeţiă chiar într'al nostru pămênt,
Să robéscă, şi să prade? Nu! cât eu în viaţă sunt!

Nu va fi! Dumneḑeu sântul ne vá împuternicí,
Suméţa lor cutezare să o putem pedepsí!
Precum la Soci, la Soroca, la Lipniţă v'aţi purtat:
La Baea, la Cursul apei, şi la Râmnicul- sărat:
Astăḑi şi cu Ungurenii tot aşa să vĕ purtaţi,
Şi la ori-ce întêmplare tot de-a-una s'alergaţi.
Unde-ţi zărí astă pană de la gugumana mea,
Pe carea pe drumul slavei pururea o veţi vedé!"
Ḑice şi s'aruncă 'n duşmani de Aproḑi încunjurat.
Vornicul Boldur atuncia şi el năvală a dat,
Arbure vitézul hătman cu călărîmea cea grea
Se aruncă 'n husărime, şi începe a tăiá;
Vai! şi amar de acela nenorocit Ungurén!
Pe care îl întêlnésce straşnicul lui buzdugan! —
Ca şi cum o stâncă mare dintr'un munte s'a surpat,
Sdrobesce, obóră, sfarmă ori-ce 'n drumu-i a aflat;
Casele de pe costişe, grădini, saduri, livedi, vii
Prăvale, rostogolesce, cireḑi turme, herghelii;
Până ce să întêlnesce cu niste 'nvechiţi stejari.
Uitaţi de timp şi de vécuri pe-ale muntelui dărmari.
Uriaşa stânc' atunce tótă puterea perḑênd
Nu mai face stricăciune neclintită rĕmâind;
Er' poporul de pe vale, care stá înspăimântat,
Dă lui Dumneḑeu mărire, vĕḑêndu-se, c'a scăpat.
Séu după cum hoţul nóptea prin codru călĕtorind,
Şi la prada ce-a să facă cu mulţămire gândind,
Sĕ bucură când privesce cerul învălit cu nor,
Căci are bună speranţă, c'a puté prădá uşor,
Şi-acum calul sĕu prin pinteni îl silesce-a alergá,

Dar' fulgeră şi trăsnesce tocmai din naintea sa!
Calul sare, sforăesce, şi tâlharu 'ncremenit,
Scapă dărlogii din mână socotindu-se perit:
Astfel şi Hroiot rĕmase, când pe Stefan a vĕḑut,
Ce din luptele trecute îi erá pré-cunoscut.
Insă trebue-a fi faţă, n'are 'ncotro cotigí,
E perdut şi el şi óstea, décă nu vor isbîndì.
A cailor rânchezare, pocnetul cel de săneţi,
Frémĕtul şi şueratul a mii de mii de săgeţi,
Dăngănitul cel de săbii, pulberea cea pănă 'n nori
Se înalţă în vêrtejiă de l'atâţia luptători;
A trâmbiţelor şi surle rĕsunet scărţăitor,
Ţipetele, văetarea, gémĕtul celor ce mor,
Ingrozesc pe călĕtorul, ce-şi urméză calea sa,
Şi urechile, astupând-şi se ascunde undeva.
Românii cu-a lor iuţélă, prăvălind rĕstórnă tot;
Ungurii din împotrivă se silesc, şi ei, cât pot;
Insă furia română sparge, sfarmă ori ce greu.
Inzădar şi ofiţerii se luptă, se bat mereu,
Inzădar mai fac manevre, si'n tot chipul se succesc:
Nimica nu pot să facă, nimica nu isprăvesc.
Acum toţi plécă de fugă cu sufletul îngrozit,
Când Hroriot cu bărbăţiă înc'odată i-a oprít,
Strigându-le: „unde mergeţi, incotro vreţi să fugiţi?
Au dór că sunţeţi aprópe de casă vĕ închipuiţi?
Insă păn' la ţara nóstră, eu vĕ pot încredinţá,
Că nici unul din noi, astăḑi nu va mai puté scăpá.
Nu-i alt mijloc de scăpare, decât toţi, săi năvălim
In corpul, unde e Stefan, şi pe el să-l oborîm.

De-l vom omorî pe dênsul, să sciţi bine c'am scăpat.
Acolo isbiţi cu toţii, şi vĕ bateţi desperat!"
Deci urmând planul acesta, ei spre Stefan năbuşesc:
Copiii şi cu Aproḑii, ce pe Domnul ocolesc,
Se luptă cu vitejiă toţi pe lânga prinţul lor,
Sfarmă, taie, si dumică, fac infricoşat omor;
Dar' haiducii sunt ca zidul, şi desnâdejduit dau,
Se bat bine şi husarii, şi neclintiţi pe loc stau.
Vitézul braţ al lui Stefan prin duşmani cărări tăcé,
De a sângelui vĕrsare pămêntul se inroşá,
Când de um plumb dintr'o sânéţă calul lui, rănit fiind,
Sforăesce şi-apoi cade înc'odată nechezând.
Cade şi eroul Stefan, ḑicênd: „Copii! nu vĕ daţi!
Şi pe Domnul vostru pradă duşmanilor nu lăsaţi!"
Hroiot în glas mare strigă: „Fraţilor am biruit!
Fiorosul nostru duşman a căḑut şi a perit?
Pe trupul lui puneţi mâna hrană corbilor să-l dăm!
Ca şi ei să se 'ndulcéscă, când şi noi ne rêsbunăm!"
Sumeţindu-se duşmanii năvălesc mai furioşi;
Insă nu pot să rĕsbată printre Aproḑii credincioşi,
Toţi împrejuru-i s'aşéḑă, se luptă ca niste lei:
Inzădar Ungurii umblă să-şi facă loc printre ei;
De sabia românéscă se înjunghiă, se omor,
Se fac jertfă putreḑirii, şi obrăsniciei lor!
In timpul acesta Stefan să scólă isbutind,
Şi din căderea aceea nimică nepătimind,
Cere alt cal: deci indată Purece descalecă,
Şi, ţiind frêul şi scara, la Domnul sĕu alérgă,
Ḑicênd: „Domne! étă calul! arată-le mai curênd,

Că de tine Ungurénul n'a scăpat într'acest rênd!"
Dar' de stat fiind mic Stefan, nu puté încălecá;
Purece-atunci éraşi dice: „de voesci Măria Ta,
Eu un moşinoiu m'oiu face' pe carele să te sui!"
Şi 'ndată pe brânci se pune, jos la piciórele lui.
Deci cu mijlocul acesta, Eroul încălecând,
Către dênsul se întórce şi îi vorbesce zâmbind:
„De va vré Dumnedeu astădi se putem ca sĕ scăpăm
De primejdia acésta, intr'u care ne aflăm,
Să scii Purece băete, că nu-i mai fi moşinoiu;
Ci spre vrednică rĕsplată, Movil' a te face voiu!"
Atunci din nou în duşmani-şi se aruncă mai cumplit.
Ungurul vĕdêndu-l éraşi rĕmâne încremenit:
Perde tótă bărbăţia, ce nădejdea-i însuflă
Şi ori plécă, ca să fugă, séu prins în rĕsboiu se dă.
Etă c'un vuet de tobe se aude rĕsunând,
Şi un dorăbanţ spre Stefan în fugă mare alergând,
(Plină de colb şi de sânge erá 'mbrăcămintea sa)
De departe îi şi strigă: „Să trăesci Măria Ta!
Duşmanii se biruiră şi la fugă au plecat!
Arbur hătmanul din urmă de gón'acum i-a luat.
Călărimea cea uşóră, ce napoi a fost rĕmas,
După porunca ei dată, ajungênd într'acel cés,
Cu o nouĕ 'nfuriare în Unguri a năvălit;
Rĕsboiul, ce ţiné încă, îndată l'a hotărît!"
Atuncia spaima şi gróza pe protivnici a cuprins:
Se împrăştiă ca apa pe şesul cel larg întins.
Umplù délurile, câmpii, unde pot, se mistuesc:

La duşman se dau prinşi unii, la mila lui năzuesc,
Alţii ér' rĕmân pe drumuri călcaţi de cai şi sdrobiţi.
Cei mai mulţi cad şi-şi dau duhul de ostenél' obosiţi.
Pârcălabul, plin de sânge, de mórte fiind rănit,
Până la vitézul Stefan să-l ducă, a poruncit,
Lângă care aducêndul, el a suspinat din greu,
Ḑicêndu-i: Părinte Dómne! a sosit minutul meu!
Eu astăḑi cătr' a mea ţară datoria-mi împliniu,
Şi lui Dumneḑeu dau slavă, căci te vĕḑ păn' nu muriiu.
Dar' o fiică pré-iubită, şi soţia mi'a rĕmas
Fără nici o mângăere. Eu în séma Ta le las!..
Sĕ-ţi fie milă de ele!“ Ridică înc'un ochiu slab
Spre Stefan, şi îşi dă duhul, bunul vrednic pârcălab!
Sângerând din doĕ rane obosit, şi desperat,
Hroiot alérgă spre munte pe al sèu cal înspumat;
Dar' norocul, ce-i zâmbise păn' atunci, l'a părăsit;
Óra rĕsplătirii drepte, óra morţii i-a sosit!
Purece, care din urmă îl goniá neîncetat,
Il ajunge, şi îndată capul i-a şi retezat,
Apoi, înfigênd in lance acest sângeros trofeu,
Se intórce, de-l închina lui Stefan, Domnului seu! —

Sórele-acum cu mărire se plecá cătr'asfinţit,
Luminând câmpul acela de trupuri acoperit:
Stefan acolo cu óstea atuncia descălecând,
Boierii, el, căpitanii, toţi genunchele plecând,
Aduc laudă, mărire cerescului Impĕrat,
Mulţămindu-i c'umilinţă de mila ce-a rĕvărsat
Peste ţara, ce măresce numele lui cel mărit,

Nelăsându-o în prada ereticului cumplit!
Sĕvêrşind acéstă sântă dătoriă-a poruncit:
Trupurile să s'adune, vitejilor, ce-au murit
In acéstă bătăliă, patria lor apĕrând;
Carii cu prohod de lăcrimi într'un şanţ mare 'ngropând,
De-asupra lor o movilă cu mărire a nălţat,
Ca să fie tot de-a-una momunênt nestrămutat,
A doa ḑi diminéţa óstea tótă cu lin pas
Sosi 'n Roman, unde Stefan la biserică a tras:
Acolo pré-cuviosul Tăraş îl aşteptá,
Ţîind cartea mântuirii, şi crucea în mâna sa
După ce dar sântă rugă cu mărire-au sĕvêrşit,
Şi Dumneḑeu induratul prin: „Te deum" s'a mărit:
Căpitanii şi ostaşii la gazde s'au aşeḑat.
Ér' Voevodul îndată a trimes de i-a chemat
Pe trista pârcălăbésă, căriia, décă veni,
Ii porunci, ca să şéḑă, şi acest fel îi grăi:
„Bărbatul tĕu, jupânésă? luptându-se cu Hroiot,
A murit pe câmpul luptei, ca un vitéz patriot!
Perderea acestui vrednic Moldovan adevĕrat,
Crede-mĕ, că şi pe mine nu puţin m'a întristat;
Căci aş fi ales mai bine să perd un întreg ţinut,
Dar' astfel l'a menit sórtea, şi cerul aşa a vrut!
De voi de-acum înăinte trebue eu să 'ngrijesc:
Deci ţie din visteriă pensiune-ţi rĕnduesc;
Insă păn' a nu-şi dá duhul, fiind că mi-a arĕtat,
Că are şi o copilă în vêrstă de măritat,
Vei aflá şi pentru dênsa ceea, ce-am hotărît eu.
Mângăie-te Jupănésă! mulţămind lui Dumneḑeu!"

Apoi pe Purece-Aprodul chemându-l i-a ḑis aşa:
„Purece! cunosc brăvura, laud bărbăţia ta!
Te-ai purtat cu vitejiă, şi eu sunt îndătorat,
Să-mi împlinesc juruinţa, ce la rĕsboiu ţi-am fost dat.
Deci de acum înainte „Movila“ te vei numí,
C'al tĕu nume cu mărire să se pótă pomeni!
Ér' fiind ca tu ori calul mi-l'ai fost dat împrumut;
Iţi dau cinci moşii cu sate în al Sorocei ţinut;
Şi ca viaţă fericită să petreci, precum doresc,
Cu-a pârcălabului fata voi să te căsătoresc;
Ca să scii şi cât preţ are în ochi-mi un bun ostaş,
Te înalţ spre rĕsplătire la rangul de Vel Armaş!“
Sfêrşind, Hătmanul îndată pe Movilă l'a 'mbrăcat
C'un contuş frumos de nurcă, şi Stefan în mânĭ i-a dat
Buzduganul armăşiei de argint, şi poleit,
Şi ceremonia asta acest fel s'a sĕvêrşit.
A doa ḑi îngroparea pârcălabului făcênd.
Şi pe Movilă Armaşul cu fata lui cununând,
Vitézul Stefan cel Mare cu óstea sa s'a pornit,
Şi la cetatea Sucevei în bună pace-a sosit!

Némul lui Movil-Armaşul multă vreme-a fost vestit,
Şi pe tronul României mulţĭ Domni din el au stătut,
Dar' din multele prefaceri, ce pe ţară au venit,
De abia acum mai este între nobili cunoscut!

